

Mottagare
Regionstyrelsen

Revisionsrapport. Granskning av avtalstrohet och miljökrav

Förslag till beslut

- Regionstyrelsen beslutar att ta emot informationen om revisionsrapporten *"Granskning av avtalstrohet och miljökrav."*
- Regionstyrelsen beslutar att utvalda utbildningsinsatser ska ses över för att om möjligt göra dessa insatser obligatoriska och återkommande för berörda roller på regionen. Vidare att komplettera utbildningarna med ytterligare åtgärder för att säkerställa inköpskompetens såsom att se över antalet behöriga att göra inköp, information till dessa medarbetare etc.
- Regionstyrelsen delar i övrigt de rekommendationer som framförs i revisionsrapporten. Arbete enligt rekommendationerna görs sen tidigare på Region Gotland vilket har givit resultat. Ytterligare utveckling är planerad och kommer att göras.

Sammanfattning

I samband med risk- och väsentlighetsanalysen 2024 bedömdes det finns en risk för att upphandlingar och inköp inte genomförs i enlighet med de ramavtal som finns. Det bedömdes även finnas risk för att fullmäktiges miljömål samt riktlinjer avseende miljökrav i upphandlingar inte följs ändamålsenligt. Revisorerna har med bakgrund av detta beslutat att genomföra en fördjupad granskning av regionens avtalstrohet samt miljökrav i upphandlingar.

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen säkerställer en tillräcklig avtalstrohet, samt bedöma om miljö- och hållbarhetskrav samt sociala krav beaktats i upphandlingar.

Tillräcklig avtalstrohet bedöms i allt väsentligt vara uppfyllt. Miljö- och hållbarhetskrav bedöms vara delvis uppfyllt och sociala krav bedöms vara uppfyllt.

I revisionsrapporten framgår väsentliga iakttagelser och revisorernas bedömning. Regionstyrelsen rekommenderas att:

- se över om utvalda utbildningsinsatser kan göras obligatoriska (och återkommande) för berörda roller på regionen.
- tillse att leverantörsavtal är inlagda i regionens avtalsdatabas.

3. säkerställa att enskilda inköp/direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med lagkrav och lokala föreskrifter.
4. tillse att fler upphandlingar ställer tydligare miljö- och hållbarhetskrav utifrån regionens vision och miljö- och hållbarhetsmål.

Regionstyrelsen delar de rekommendationer som framförs i revisionsrapporten. De utmaningar som revisorerna beskriver är kända och arbete enligt rekommendationerna görs sen tidigare på Region Gotland vilket har givit resultat. Ytterligare utveckling är planerad och pågår.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Enligt Region Gotlands inköspolicy ska regionens inköp bidra till en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling i enlighet med Agenda 2030. Miljökrav, klimatpåverkan och sociala krav ska beaktas i varje upphandling. I samband med risk- och väsentlighetsanalysen 2024 bedömdes det finnas en risk för att upphandlingar och inköp inte genomförs i enlighet med de ramavtal som finns. Det bedömdes även finnas risk för att fullmäktiges miljömål och riktlinjer avseende miljökrav i upphandlingar inte följs ändamålsenligt. Revisorerna har mot bakgrund av detta beslutat att genomföra en fördjupad granskning av regionens avtalstrohet samt miljökrav i upphandlingar.

Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om regionstyrelsen säkerställer en tillräcklig avtalstrohet, samt bedöma om miljö- och hållbarhetskrav samt sociala krav beaktats i upphandlingar. Granskningen har omfattat följande revisionsfrågor:

- Tillser regionstyrelsen ändamålsenliga kontrollaktiviteter avseende avtalstrohet?
- Finns det en tillfredsställande trohet mot gällande ramavtal?
- Är miljö- och hållbarhetskrav samt sociala krav integrerade i upphandlingar?

Granskningen avser regionstyrelsen.

Resultat av granskningen

Nedan en kortfattad beskrivning av revisionsfrågorna, revisorernas bedömning och rekommendation i revisionsrapport Uppföljande granskning av upphandling och inköp, 2024. Vidare inköpsenheten RSF:s¹ kommentar till varje revisionsfråga. För revisionsrapporten i sin helhet se bilaga

¹ Upphandlingsstödsenheten, RSF har 1 juni 2024 bytt namn till inköpsenheten.

- **Revisionsfråga:** Tillser regionstyrelsen ändamålsenliga kontrollaktiviteter avseende avtalstrohet?

Bedömning revisorer: I allt väsentligt. Regionstyrelsen bedöms genom upphandlingar av IT-stöd, tillgängliga utbildningsinsatser, samt internkontroller i allt väsentligt tillse ändamålsenliga kontrollaktiviteter. I samband med granskningen framgår att intervjuade upplever att det finns en utmaning i att säkerställa att berörda medarbetare faktiskt genomgår avsedda utbildningar avseende inköp och upphandling löpande och återkommande. Utmaningen speglar enligt revisorernas bedömning en nationell risk och inte något som är särskilt för Region Gotland.

Rekommendation revisorer: Se över om utvalda utbildningsinsatser kan göras obligatoriska (och återkommande) för berörda roller på regionen.

Kommentar Inköpsenheten RSF, Region Gotland: I takt med att verktyg för digitala utbildningar tillhandahålls på Region Gotland kan inköpsenheten RSF utveckla digitala utbildningar. Dessa kan då med fördel göras obligatoriska för de som behöver denna kompetens. Ansvariga chefer fattar beslut om vilka som ska delta på dessa utbildningar.

Vidare ser inköpsenheten möjlighet att komplettera utbildningarna med ytterligare åtgärder för att säkerställa inköpskompetens såsom att se över antalet behöriga att göra inköp, information till dessa medarbetare etc.

Revisionsfråga: Finns det en tillfredsställande trohet mot gällande ramavtal?

Bedömning revisorer: I allt väsentligt. Bedömningen är att regionstyrelsen i allt väsentligt säkerställt en hög leverantörstrohet. Efter genomförd registeranalys bedöms leverantörstroheten vara förhållandevis hög i samtliga tre granskade inköpsområden. Bedömningen är att regionstyrelsen i allt väsentligt tillser en tillfredsställande trohet till ramavtal. Vi bedömer dock att regionstyrelsen kan stärka sin interna kontroll avseende direktupphandlingar/enskilda inköp.

Rekommendation revisorer: Tillse att leverantörsavtal är inlagda i regionens avtalsdatabas. Säkerställa att enskilda inköp/direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med lagkrav och lokala föreskrifter.

Kommentar Inköpsenheten RSF, Region Gotland: Det åligger respektive inköpande verksamhet inom varje förvaltning att säkerställa att samtliga avtal läggs in i avtalsdatabasen. Rutiner för detta finns och information finns tillgänglig. Vidare finns stöd att tillgå från inköpsenheten, RSF. Då samtliga avtal inte ligger i avtalsdatabasen har inköpsenheten ånyo påtalat vikten av detta. Implementeringen av ett nytt upphandlingssystem och därmed en ny databas kan underlätta förvaltningarnas arbete med att lägga in avtal men det är ingen garanti att så görs.

Avseende dokumentation av direktupphandlingar finns riktlinjer som beskriver hur detta ska göras. Vidare finns stöd att tillgå från inköpsenheten, RSF. Ansvaret för genomförande och dokumentation av direktupphandlingar ligger på respektive förvaltning som gör inköpen. Då registrering av avtal såväl som dokumentation av direktupphandlingar inte fungerar tillfredsställande har inköpsenheten våren 2024 föreslagit för Regionstyrelsen att göra en utredning av detta. Beslut om att ge regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att genomföra utredningen har fattats av regionstyrelsen. Utredningen kommer att genomföras 2024 – 2025 och omfattar utöver dessa frågor ett antal andra centrala frågor för att utveckla inköp för Region Gotland vidare. Det handlar övergripande om att tillse en inköpsorganisation med tillräckliga resurser som har tydliga uppdrag och information för att kunna genomföra och kontrollera arbetet.

Revisionsfråga: Är miljö- och hållbarhetskrav integrerade i upphandlingar?

Bedömning revisorer: Delvis. I fyra av fjorton upphandlingar har miljömässiga krav inte angivits, utan i stället en övergripande beskrivning om att regionen förväntar sig att leverantörer arbetar med hänsyn till miljö och hållbara arbetsförhållanden.

Rekommendation revisorer: - Tillse att fler upphandlingar ställer tydligare miljö- och hållbarhetskrav utifrån regionens miljö- och hållbarhetsmål.

Kommentar Inköpsenheten RSF, Region Gotland: I takt med att Region Gotlands miljö- och hållbarhetsmål förtydligas och styrdokument utarbetas bedömer vi att möjligheterna till att ställa miljö- och hållbarhetskrav i upphandlingar ökar. Inköpsenheten ser mycket positivt på en sådan utveckling. Som ett exempel har detta redan skett i form av utarbetande av ”Drivmedelspolicy för Region Gotlands fordon och transporter”.

Revisionsfråga: Är sociala krav integrerade i upphandlingar?

Bedömning revisorer: Ja. Bedömningen är att granskade upphandlingar har innehållit sociala krav och flera upphandlingar har särskilda bilagor kopplade till sociala krav bifogats upphandlingen.

Rekommendation revisorer: Ingen rekommendation.

Kommentar Inköpsenheten RSF, Region Gotland: Region Gotlands samverkan nationellt avseende uppförandekod för leverantörer och särskilda kontraktvillkor givit god utveckling. Ett arbete har också gjorts av Regionstyrelseförvaltningen, Teknikförvaltningen och Utbildnings- och

arbetslivsförvaltningen för att integrera sociala krav i upphandlingar. Detta arbete kommer att fortsätta.

Bedömning

Förvaltningens bedömning och motivering av förslaget till beslut.

Sammantaget rekommenderas regionstyrelsen att:

1. se över om utvalda utbildningsinsatser kan göras obligatoriska (och återkommande) för berörda roller på regionen.

Regionstyrelsen är positiv till att se över utvalda utbildningsinsatser för att om möjligt göra dessa insatser obligatoriska och återkommande för berörda roller på regionen. Detta förutsätter dock en digitalisering av utbildningarna samt att förvaltningarna ansvarar för att utse vilka som ska delta på utbildningarna. Vidare att komplettera utbildningarna med ytterligare åtgärder för att säkerställa inköpskompetens såsom att se över antalet behöriga att göra inköp, information till dessa medarbetare etc.

2. tillse att leverantörsavtal är inlagda i regionens avtalsdatabas.
3. säkerställa att enskilda inköp/direktupphandlingar dokumenteras i enlighet med lagkrav och lokala föreskrifter.

Regionstyrelsen delar bilden av bedömningen kring vikten av såväl registreringen av leverantörsavtalen som dokumentation av direktupphandlingar. Arbete har genomförts sedan lång tid tillbaka för att tillse detta sker. Då registrering av avtal såväl som dokumentation av direktupphandlingar ännu inte fungerar tillfredsställande har inköpsenheten våren 2024 föreslagit för Regionstyrelsen att göra en utredning av detta. Beslut om att ge regionstyrelseförvaltningen i uppdrag att genomföra utredningen har fattats av regionstyrelsen. Utredningen kommer att genomföras 2024 – 2025 och omfattar utöver dessa frågor ett antal andra centrala frågor för att utveckla inköp för Region Gotland vidare. Det handlar övergripande om att tillse en inköpsorganisation med tillräckliga resurser som har tydliga uppdrag och information för att kunna genomförande och kontrollera arbetet.

4. tillse att fler upphandlingar ställer tydligare miljö- och hållbarhetskrav utifrån regionens vision och miljö- och hållbarhetsmål.

Regionstyrelsen delar bilden av bedömningen kring vikten av tydligare miljö- och hållbarhetskrav utifrån regionens vision samt miljö- och hållbarhetsmål. Detta kan ökas i takt med att Region Gotlands miljö- och hållbarhetsmål förtydligas och styrdokument utarbetas.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

1. Rättslig grund/ rättsligt perspektiv

Bedömningen är att genomförd utveckling inom inköp samt de rekommendationer som ges av revisorerna och som tidigare också har identifierats och hanteras på Region Gotland leder till ökade möjlighet att följa regelverk inom upphandlingar och inköp. Om utbildningsinsatser görs obligatoriska och återkommande kan detta leda till ökad rättssäkerhet och regelefterlevnad vid upphandlingar och inköp.

2. Ekonomiskt perspektiv

Bedömningen är att genomförd utveckling inom inköp samt de rekommendationer som ges av revisorerna och som tidigare också har identifierats och hanteras på Region Gotland leder till ökad möjlighet till effektivitet inom upphandlingar och inköp. Om utbildningsinsatser görs obligatoriska och återkommande kan detta leda till ökad hänsyn till ekonomi vid upphandlingar och inköp.

3. Barnperspektiv

Ej aktuellt.

4. Jämställdhetsperspektiv

Ej aktuellt.

5. Landsbygdssäkring/geografiskt perspektiv

Ej aktuellt

6. Klimat och miljöperspektiv

Bedömningen är att genomförd utveckling inom inköp samt de rekommendationer som ges av revisorerna och som tidigare också har identifierats och hanteras på Region Gotland leder till ökad möjlighet till klimat och miljöperspektiv inom upphandlingar och inköp. Bedömningen är att om utbildningsinsatser görs obligatoriska och återkommande kan ökad kompetens leda till en bättre förmåga att genomföra upphandlingar med klimat- och miljöperspektiv.

Beslutsunderlag

Revisionsrapport Granskning av avtalstrohet och miljökrav 2024-06-28
Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2024-09-05

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Ulrika Jansson
Ekonomidirektör

Skickas till

Region Gotlands interna revisorer i yttrande 1 november